

İŞLETME ÖĞRETİMİNDE EVRİM VE İLGİ ÇEKİCİ SENTEZ ÖRNEĞİ: ALİ HAYDAR AKSOY

Dr. Ali Sait YÜKSEL

M.Ü. İ.İ.B.F. İşletme Bölümü, Profesör

Zusammenfassenderüberblick

Die trennung des Faches der Betriebswirtschaft von der Lehre der Allgemeinen Volkswirtschaft hat schon auch in der Türkei in den 30 er Jahren begonnen. Die damaligen „Immigranten-professoren“ aus dem „III Reich“ wie z.B. Alfred Isaac u.a. haben hierzu besondere Beiträge geleistet, worauf in der Türkei auch heute noch gerne und mit Genugtuung Bezug genommen wird. Bei der Betriebswirtschaftslehre der damlaigen Handelsund Wirtschaftsakademien in der Türkei gab es dann eine weitere wesentlich Etappe. Im Rahmen eines besonderen Kooperationsabkommens zwischen der Akademien und der Michigan State Universty wurden dann zahliche wischschaftlichen Mitarbeiterlernen zur Vertiefung ihrer betriebswirtschaftlichen Kenntnisse nach den USA geschickt.

İşletme bilimi bu günkü düzeyini kuşkusuz ABD kaynaklı literatüre borçludur. Avrupa ülkeleri de. işletme biliminin bütün dallarını Amerikan kaynaklı eserlerden geliştirmişlerdir.

Aslında işletme biliminin genel ekonomiden ayrı yeni bir dal olarak varlığını ortaya koymasının tarihi Avrupa'da 1930'lu yıllarda başlar. O günlerin Avrupa'daki işletme bilimi öncüleri Schmalenbach, Alfred Isaac gibi yazarların eserleri incelendiğinde, konuların işlenişinde bu güne göre Matematik'e ne kadar az yer verildiği hayretle görülür. Oysa bu gün ABD üniversitelerinde işletme bilimi, söz gelişi bir finansman öğretiminde işletme bilimi teknikleri ve özellikle Matematik'in öğretimdeki ağırlığı dikkati çekecek boyutlardadır.

Türkiye'de de işletme öğretimi Hitler Almanya'sından Türkiye'ye sığınan bazı yabancı bilim adamlarınca başlatılmıştır. 60'lı yıllardan sonra Türk üniversite ve akademilerinin bazı ABD üniversiteleriyle (çoğu AID finansal destek ve yardımları çerçevesinde) giriştikleri yoğun ortak eğitim ve öğretim programlarıyla bu öğretim, istikrarlı bir mecraya oturtulmuştur.

Üniversitemizin de nüvesini oluşturan Akademi'lerimizde sistemli ve kapsamlı bir işletme öğretimi plânlamasına geçildiğinde önce yeterli ve yetişkin öğretim elemanı sorunuyla karşılaşmıştı. O zamanlar MSU (Michigan State University) ile yapılan işbirliği programı çerçevesinde Akademi'lerden ilk elde 60 "asistan", master yapmaları için East Lansing'e (ABD) yollanmıştı. Bu gün üniversitemizin başarılı profesörlerinin belirli bir bölümünü oluşturan bu grubun akademilerine dönüşleriyle ancak işletme eğitim programlarını şekillendirme ve çeşitlendirmedeki sorunlar en az düzeylere indirilebilmişti.

İşletme öğretiminde Matematik'in yeri

Bütün bu özenli öğretim kadrosu hazırlık çalışmaları yanında, işletme öğretiminde Matematik'e çok daha geniş yer verilmesi zorunluluğu varlığını duyurmuştu. O zamanlar gerçi artık Teknik Üniversiteler de kendi işletme eğitim programlarını yürürlüğe koymuşlar, ya da işletme bölümlerini açmışlardı. Fakat işletme okutan fakültelere ve akademilere, mühendislik lisansı olan asistanların alınmaları, yeni sayılacak bir eğilimi yansıtıyordu. Bu eğilimin kuşku yok ki, işletme öğretiminde Matematik'i gerçek yerine oturtma niyetleriyle yakın bağlantısı vardı. Bununla birlikte asıl olarak sadece mühendislik eğitimi görenlerin, işletme fakültelerinin ya da akademilerin asistan kadrolarında fazlaca kalmayacakları yolundaki kuşkular da eksik değildi.

Ve bir Aksoy örneği !!

Seçkin insan rahmetli Haydar Aksoy, tam böylesi bir aşamada ve işletme eğitim programlarında yeni seçeneklerin arandığı bir dönemde, kurumumuza kazanılmıştı. Doğrusu böylesi örnekler, eski stilde işletme eğitimi alışkanlığı içindeki öğretim üyelerince de ilgiyle izleniyordu. Evet: ABD'deki işletme öğretiminde görüldüğü gibi, işletme öğretimine yoğun Matematik ve işletme bilim tekniklerinin katılması, en iyi biçimde mühendislik eğitimi görmüş değerli elemanların fakülteye kazandı-

rılmalarıyla da mümkün olacaktı. Fakat acaba böyle bir yönelme, olası kuşkuları da giderecek biçimde söz konusu elemanların yeterince ekonomi, hukuk ve işletme temel bilgileriyle donanmış sayılabilmelerine yetecek miydi?

Bu yeni eğilimin değişik yönlerinin böylesi görüşlere ortam hazırladığı sırada, sevgili Haydar Aksoy, bilimsel gelişmesi ve meslek başarısı gıptayla izlenen çok saygın bir örnek oluşturmuştu. Haydar Aksoy matematik kafası ve temel kültürünü, işletme öğretimine öylesine adapte etmiş ve müstesna bir sentez görüntüsü ortaya koymuştu. Onun örneğinde, eleman kazanmada bu tür cesur ilk denemelere girişen meslektaşlar, Haydar Aksoy`dan sonra kürsülerinde mühendislik eğitimi görmüş olanlara da özel bir ilgi göstermeyi yeni alışkanlıkları arasına katmada gecikmediler.

Bu gün Haydar Aksoy`un insan olarak tanımlanması güç üstün ahlâk, olgunluk ve bilimsel kalitesinin örneklerini tekrarlamak pek kolay olmayacak. Fakat bir eğitim seçeneği olarak onunla açılan yolun, işletme eğitimine ne büyük katkılar sağlamakta olduğunun örnekleri de hızla çoğalmağa başlamıştır.

Ve bir yolun öncüsü !

Haydar bu yolun da öncüsüydü. Ancak bu tespit; onun sergilediği ve her açıdan müstesna insan örneğini, derin iç çekişleriyle çok daha arayacağımız ve daha uzun yıllar yokluğunu çekeceğimiz acı gerçeğine de hiç bir teselli getiremeyecektir.